

Til studiekomiteen
Fra studiedirektøren

Sakstype:	Diskusjonssak
Møtedato:	28. mai 2009
Møte-/saksnr.	3-2009 / D-sak 5
Notatdato:	19. mai 2009
Arkivsaksnr.:	2008/19346
Saksbehandlere:	Jonny Roar Sundnes, Studieavdelingen

Implementering av det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket

Det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket er fastsatt, og vi trenger å diskutere hvordan dette påvirker Universitetet i Oslo. Dette notatet er delt i tre: en del om historikk, en del om problemstillinger knyttet til implementering og en del om veien videre.¹

Forstå nåtiden²

Et viktig aspekt ved Bolognaprosessen er å skape transparens blant de forskjellige systemene for høyere utdanning i Europa, altså at det enkelte lands utdanningssystem skal være gjennomsiktig og forståelig for andre land. Bologna-prosessen har søkt å skape en utdanningsstruktur som er sammenlignbar fra land til land: det er innført en felles gradsstruktur, og Bolognaministrene har vedtatt felles standarder og retningslinjer for kvalitetssikring av høyere utdanning. Andre viktige elementer i strukturen er ECTS-systemet for akkumulasjon og overføring av studiepoeng og innføringen av Diploma Supplement. For også å kunne sammenligne innholdet i gradene, har en sett behov for å utvikle et begrepsapparat knyttet til utdanningsstrukturen som fokuserer på kompetanse, og som er forståelig for andre land.

Et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk kan defineres som en systematisk beskrivelse av nivåene i et lands utdanningssystem, med vekt på å beskrive det enkelte nivås læringsutbytte og sluttkompetanse. Nivåene i det formelle utdanningssystemet er et strukturerende element, men beskrevet på en måte som gjør det mulig å innplassere også andre typer kompetanse og se hvordan ulike formelle og uformelle kvalifikasjoner står i forhold til hverandre. Hensikten med kvalifikasjonsrammeverkene er blant annet å:

- Sette hovedfokus på studentenes læringsutbytte.
- Lette planleggingen av utdanningsløp for enkeltpersoner.
- Støtte utdanningsinstitusjonene i deres utvikling av studieprogrammer og kvalifikasjoner.
- Legge til rette for livslang læring.
- Gjøre kvalifikasjonene mer forståelig for andre utdanningsinstitusjoner, for yrkeslivet og samfunnet generelt.
- Lette godkjenningen av kvalifikasjoner over landegrensene og dermed mobilitet av studenter og yrkesutøvere.
- Sikre bedre utnyttelse av kompetanse til glede for både den enkelte og samfunnet.

¹ Tredelingen er lånt fra førsteamanuensis Carsten Hansens innlegg til Forskningsadministrativ avdelings nasjonale seminar om forskerutdanning 12. mai 2009.

² Mesteparten av dette avsnittet er hentet fra første del av *Rapport fra en arbeidsgruppe: Forslag til nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk*, levert Kunnskapsdepartementet i 2007.
<http://www.regjeringen.no/Upload/KD/Hoeringsdok/2007/200703620/Rapport_Forslag_til_nasjonalt_rammeverk_for_kvalifikasjoner_i_hoeyere_uttanning.pdf.pdf> (16. mai 2009).

Det norske kvalifikasjonsrammeverket er utarbeidet på grunnlag av de europeiske kvalifikasjonsrammeverkene, både Bologna-prosessens og EUs. En arbeidsgruppe leverte i 2007 utkast til norsk kvalifikasjonsrammeverk, og utkastet ble sendt på bred høring i sektoren. På bakgrunn av forslaget og innkomne høringsuttalelser fastsatte Kunnskapsdepartementet et kvalifikasjonsrammeverk for høyere utdanning 20. mars i år.

Trå varsomt inn i framtiden

En del punkter knyttet til rammeverket trenger spesiell ettertanke når man skal diskutere implementering, og vi må sikre at vi kommer fram til svar/oppfatninger som er gjennomførbare og formålstjenlige for UiO.

Hvilke grader er omfattet av rammeverket?

I utgangspunktet skal alle grader på bachelor-, master- og ph.d.-nivå omfattes av rammeverket, og dermed også alle studieprogram som fører fram til disse gradene. KD har imidlertid gitt UHR i oppdrag å vurdere om det trengs egne beskrivelser for blant annet masterutdanningene med en varighet på 1-1,5 år. Foreløpig vet vi derfor ikke om studieprogram til disse gradene skal bruke det foreliggende rammeverket, men dette blir avklart i løpet av sommeren eller tidlig på høsten i år.³ Slutterklæringen fra ministermøtet i Leuven nevner dessuten nasjonale "intermediate qualifications" innenfor bachelornivået, men foreløpig vet vi ikke hva dette konkret betyr.⁴

Følger det en agenda med rammeverket?

I første del av dette notatet er de politiske ambisjonene med rammeverket gjengitt. Kritiske røster hevder imidlertid at ambisjonene er tilforlatelige på det overordnede nivået, men at de innebærer uheldige konsekvenser for undervisningen og læringen ved institusjonene. Professor Berit Karseth diskuterer implikasjonene av rammeverket i artikkelen "Qualifications frameworks for the European Higher Education Area: a new instrumentalism or 'Much Ado about Nothing'?"⁵ Hun hevder at rammeverket kan sies å innebære et mer instrumentalistisk syn på studentenes læring, og at det kanskje ikke tar tilstrekkelig hensyn til de faglige, institusjonelle og profesjonsmessige kontekstene utdanningene inngår i (side 94). Dagens utdanninger har blitt kritisert for ikke i tilstrekkelig grad å forberede studentene for arbeidslivet, men faren med rammeverket er at utdanningene blir redusert til et sett med forhåndsdefinerte læringsutbytter som fjerner rommet for kritisk uenighet og refleksjon (side 97).

Hvordan er rammeverket utformet?

Læringsutbyttebeskrivelsene i rammeverket skal dekke alle prestasjoner som omfattes av karakterskalaen for bestått (jf. rammeverkets første setning), det vil si at alle kandidater med en fullført grad skal ha oppnådd dem. Karakterskalaen skal angi gradering av oppnåelsen. Alternativene ville være å beskrive en *typisk prestasjon* eller et *generelt forventet læringsutbytte*. Arbeidsgruppen anbefalte at formuleringene bør være ugraderte, det vil si at man bør unngå begreper som *god*, *i høy grad*, *gjennomsnittlig* osv. Da reduseres mulighetene for eventuelle konflikter mellom kvalifikasjonskravene og de kvalitative karakterbeskrivelsene. Alle kandidater skal for eksempel kunne formidle

³ Jf. departementets brev om fastsettelse av rammeverket datert 20. mars 2009.

⁴ "Communiqué of the Conference of European Ministers Responsible for Higher Education, Leuven and Louvain-la-Neuve", 28-29 April 2009. <http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/conference/documents/Leuven_Louvain-la-Neuve_Communique%C3%A9_April_2009.pdf> (16. mai 2009)

⁵ Artikkelen er publisert i tidsskriftet *Learning and Teaching*, volum 1, nummer 2, sommeren 2008, og er tilgjengelig gjennom universitetsbibliotekets elektroniske tidsskriftabonnement.

oppdateres etter hvert som det tas i bruk og man oppdager styrker og svakheter i læringsutbytteformuleringene. Dersom rammeverket derimot blir et dokument som ligger på toppen av aktiviteten i sektoren, er det kanskje mer sannsynlig at rammeverket blir et statisk dokument.⁸ Vi vet ikke hvordan KD ser for seg at revisjoner av rammeverket skal håndteres, men det kan være naturlig at UHRs utdannings- og forskningsutvalg får en samordnende/konsultativ rolle.

Dersom rammeverket skal bli et dokument i aktiv bruk på UiO, vil det forutsette engasjement fra vitenskapelig ansattes side: de må aktivt forholde seg til rammeverket og til ambisjonen om å flytte fokus fra innsatsfaktorer til læringsutbytte. Et viktig spørsmål er hvilke aktører ved UiO som kommer til å føle at de har "aksjer" i rammeverket (institusjonsnivået, fakultetsnivået, instituttnivået, programnivået, studentene), og hvordan dette vil påvirke utviklingen av studieprogrammene ved UiO.

KD legger ingen føringer mht. implementering (positivt), men det åpner også for institusjonell variasjon (potensielt negativt). Vi vet ikke hvordan de andre universitetene stiller seg til spørsmålene som er skissert i forrige avsnitt, men Studieavdelingen kommer i juni til å delta på et fellesmøte mellom universitetene om rammeverket. Universitetene har spesielle utfordringer som gjør at vi bør opptre koordinert i så stor grad som mulig, og universitetene bør unngå å skjære ut på forskjellig kurs og ende opp med ulike resultater basert på forskjellig oppfatning og forståelse.

Oppsummering

UiO må utforme en samlet plan for implementering av rammeverket, der vi etablerer hva som skal være koordinert på institusjonsnivået og hva som skal håndteres på fakultets- og programnivået. Det som står foran oss nå er å konkretisere hva implementering av rammeverket faktisk innebærer: hvilke konsekvenser har rammeverket for studieprogram, emnegrupper og emner ved UiO, hvilke aktører skal involveres og hvilke tiltak skal settes i verk.

Vi inviterer med dette notatet studiekomiteen til å begynne diskusjonen om hvordan UiO kan legge opp en hensiktsmessig prosess for implementering av rammeverket. Det er fremdeles mye som er uklart knyttet til rammeverket, så diskusjonen må fortsette i studiekomiteen og andre relevante fora etter hvert som vi får mer klarhet i rammebetingelsene for prosessen.

Monica Bakken
studiedirektør

Torbjørn Grønner
seksjonssjef

Vedlegg:

- Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk, fastsatt 20. mars 2009.
- Brev fra KD datert 20. mars 2009 om fastsettelse av nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.
- Brev fra KD datert 17. november 2008 om tidsplan for fastsettelse av nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.

⁸ Dette poenget er basert på Berit Karseths innlegg til NOKUT-konferansen i Bergen tirsdag 5. mai 2009.

sentralt fagstoff, men det er karakteren på emner der denne ferdigheten er satt på prøve, som viser i hvilken grad studenten mestrer kravet.⁶

Innebærer rammeverket nye krav til studieprogrammene?

Faren med et kvalifikasjonsrammeverk er at læringsutbyttebeskrivelsene enten blir for generelle, og dermed tenderer mot det meningsløse, eller at de blir for detaljerte, og dermed innebærer en styring av innholdet i institusjonenes studieprogram. Vi har spurt KD om de oppfatter det slik at rammeverket innfører nye elementer i institusjonenes studieprogram, eller om rammeverket først og fremst beskriver dagens studievirkelighet. Intensjonen er det siste: rammeverket skal være en beskrivelse av det norske utdannings-systemet. Vi ser imidlertid at enkelte programmer kan mangle enkelte av elementene som nå slås fast i rammeverket, og enkelte av elementene i rammeverket kan behøve en lokal presisering/avgrensning. Sentrale begreper i rammeverket er flertydige, og UiO bør etablere en felles forståelse av hva de kan/bør bety hos oss.

Kvalifikasjonsrammeverk på grads-, studieprogram- og emnenivå?

Kvalifikasjonsrammeverket stiller krav til helheten i oppnådde kvalifikasjoner (grader), men gir ingen føringer lenger nedover i studiestrukturen ved institusjonene. Vi bør diskutere hvordan helheten skal forholde seg til studieprogrammenes inndeling i emne-grupper og emner og hvordan vi kan sikre at UiOs kandidater har oppfylt rammeverkets krav. Det kan være tilstrekkelig at rammeverket bare beskriver det øverste nivået, eller kvalifikasjonskravene i rammeverket kan måtte tas ned til emnegruppe- og emnenivået. Spørsmålet er om rammeverket egner seg til bruk på så små enheter som enkeltemner, eller om dette primært blir et verktøy for programnivået.

Er rammeverket ambisiøst nok?

Rammeverket beskriver det alle kandidater skal ha oppnådd av kunnskap, ferdigheter og holdninger. Vi bør diskutere om kvalifikasjonskravene i rammeverket er en tilstrekkelig ambisjon å ha for UiOs studieprogram, eller om det finnes andre (faste) elementer UiOs studieprogram bør inneholde. Videre om disse elementene i så fall skal beskrives på et UiO-nivå, eller om de tas best hånd om på fakultetsnivået.

Hvordan forholde seg til studiepoeng og arbeidsbelastning?

Arbeidsgruppen som utarbeidet forslag til nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk diskuterte kort forholdet mellom rammeverket og studiepoeng. Arbeidsgruppen konkluderer med at omfanget av en grad gir viktig informasjon til samfunnet, men at man utover dette ikke har sett grunnlag for å koble læringsutbytte til studiepoeng. Arbeidsgruppen har heller ikke tatt opp diskusjonen om arbeidsmengde, bortsett fra å slå fast at det norske systemet er i samsvar med ECTS-systemet.

Akseptert at fremtiden er usikker

KD har gitt frist for implementering ved utgangen av 2012, slik at institusjonene skal kunne følge den vanlige syklusen for revisjon av studieprogram.⁷ Nå er rammeverket på plass, og vi kan legge bak oss mye av diskusjonene knyttet til utformingen av rammeverket og fokusere på å finne en formålstjenlig vei framover for UiO.

Vi vet ikke hvordan rammeverket kommer til å utvikle seg. Dersom rammeverket blir et dokument som institusjonene faktisk forholder seg til og bruker aktivt ved utforming og endring av studieprogram, er sjansen stor for at rammeverket vil måtte endres og

⁶ Dette avsnittet er hentet fra *Rapport fra en arbeidsgruppe*, side 23.

⁷ Jf. departementets brev om framdriftsplan for fastsetting av rammeverket datert 17. november 2008.

En kandidat med fullført kvalifikasjon skal ha følgende totale læringsutbytte definert i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse:

KUNNSKAP

Bachelor (1. syklus)	Master (2. syklus)	Ph.d. (3. syklus)
<i>Kandidaten...</i>	<i>Kandidaten...</i>	<i>Kandidaten...</i>
- har bred kunnskap om sentrale temaer, teorier, problemstillinger, prosesser, verktøy og metoder innenfor fagområdet	- har avansert kunnskap innenfor fagområdet og spesialisert innsikt i et avgrenset område	- er i kunnskapsfronten innenfor sitt fagområde og behersker fagområdets vitenskapsteori og/eller kunstneriske problemstillinger og metoder
- kjenner til forsknings- og utviklingsarbeid innenfor fagområdet	- har inngående kunnskap om fagområdets vitenskapelige eller kunstfaglige teori og metoder	- kan vurdere hensiktsmessigheten og anvendelsen av ulike metoder og prosesser i forskning og faglige og/eller kunstneriske utviklingsprosjekter
- kan oppdatere sin kunnskap innenfor fagområdet	- kan anvende kunnskap på nye områder innenfor fagområdet	- kan bidra til utvikling av ny kunnskap, nye teorier, metoder, fortolkninger og dokumentasjonsformer innenfor fagområdet
- har kunnskap om fagområdets historie, tradisjoner, egenart og plass i samfunnet	- kan analysere faglige problemstillinger med utgangspunkt i fagområdets historie, tradisjoner, egenart og plass i samfunnet.	

FERDIGHETER

Bachelor (1. syklus)	Master (2. syklus)	Ph.d. (3. syklus)
<i>Kandidaten...</i>	<i>Kandidaten...</i>	<i>Kandidaten...</i>
- kan anvende faglig kunnskap og relevante resultater fra forsknings- og utviklingsarbeid på praktiske og teoretiske problemstillinger og treffe begrunnede valg	- kan analysere eksisterende teorier, metoder og fortolkninger innenfor fagområdet og arbeide selvstendig med praktisk og teoretisk problemløsning	- kan formulere problemstillinger for, planlegge og gjennomføre forskning og faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid
- kan reflektere over egen faglig utøvelse og justere denne under veiledning	- kan bruke relevante metoder for forskning og faglig og/eller kunstnerisk utviklings-	- kan drive forskning og faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid på høyt

<ul style="list-style-type: none"> - kan finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff og framstille dette slik at det belyser en problemstilling - kan beherske relevante faglige verktøy, teknikker og uttrykksformer 	<p>arbeid på en selvstendig måte</p> <ul style="list-style-type: none"> - kan analysere og forholde seg kritisk til ulike informasjonskilder og anvende disse til å strukturere og formulere faglige resonnerer - kan gjennomføre et selvstendig, avgrenset forsknings- eller utviklingsprosjekt under veiledning og i tråd med gjeldende forskningsetiske normer 	<p>internasjonalt nivå</p> <ul style="list-style-type: none"> - kan håndtere komplekse faglige spørsmål og utfordre etablert kunnskap og praksis på fagområdet
---	---	---

GENERELL KOMPETANSE

Bachelor (1. syklus)

<p>Kandidaten...</p> <ul style="list-style-type: none"> - har innsikt i relevante fag- og yrkesetiske problemstillinger - kan planlegge og gjennomføre varierte arbeidsoppgaver og prosjekter som strekker seg over tid, alene og som deltaker i en gruppe, og i tråd med etiske krav og retningslinjer - kan formidle sentralt fagstoff som teorier, problemstillinger og løsninger både skriftlig, muntlig og gjennom andre relevante uttrykksformer - kan utveksle synspunkter og erfaringer med andre med bakgrunn innenfor fagområdet og gjennom dette bidra til utvikling av god praksis - kjenner til nytenkning og innovasjonsprosesser 	<p>Kandidaten...</p> <ul style="list-style-type: none"> - kan analysere relevante fag-, yrkes- og forskningsetiske problemstillinger - kan anvende sine kunnskaper og ferdigheter på nye områder for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter - kan formidle omfattende selvstendig arbeid og behersker fagområdets uttrykksformer - kan kommunisere om faglige problemstillinger, analyser og konklusjoner innenfor fagområdet, både med spesialister og til allmennheten - kan bidra til nytenking og i innovasjonsprosesser 	<p>Master (2. syklus)</p> <p>Kandidaten...</p> <ul style="list-style-type: none"> - kan identifisere nye relevante etiske problemstillinger og utøve sin forskning med faglig integritet - kan styre komplekse tverrfaglige arbeidsoppgaver og prosjekter - kan formidle forsknings- og utviklingsarbeid gjennom anerkjente nasjonale og internasjonale kanaler - kan delta i debatter innenfor fagområdet i internasjonale fora - kan vurdere behovet for, ta initiativet til og drive innovasjon
--	--	---

Ph.d. (3. syklus)

<p>Kandidaten...</p> <ul style="list-style-type: none"> - kan identifisere nye relevante etiske problemstillinger og utøve sin forskning med faglig integritet - kan styre komplekse tverrfaglige arbeidsoppgaver og prosjekter - kan formidle forsknings- og utviklingsarbeid gjennom anerkjente nasjonale og internasjonale kanaler - kan delta i debatter innenfor fagområdet i internasjonale fora - kan vurdere behovet for, ta initiativet til og drive innovasjon 	<p>Ph.d. (3. syklus)</p> <p>Kandidaten...</p> <ul style="list-style-type: none"> - kan identifisere nye relevante etiske problemstillinger og utøve sin forskning med faglig integritet - kan styre komplekse tverrfaglige arbeidsoppgaver og prosjekter - kan formidle forsknings- og utviklingsarbeid gjennom anerkjente nasjonale og internasjonale kanaler - kan delta i debatter innenfor fagområdet i internasjonale fora - kan vurdere behovet for, ta initiativet til og drive innovasjon
---	--

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

MOTTATT

23 MARS 2009

Universitetet i Oslo
Arkiv SA

2008/19346

Adressater i hht. liste

Deres ref

Vår ref
200805673-/KEB

Dato
20.03.2009

Fastsettelse av nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for høyere utdanning

Vedlagt følger nasjonalt rammeverk for kvalifikasjoner for høyere utdanning.

Kvalifikasjonsrammeverket er bearbeidet på bakgrunn av høringsuttalelsene som kom inn etter at utkastet til rammeverk ble sendt på høring i 2007.

Det kom inn 62 høringsuttalelser. I all hovedsak var høringsinstansene positive til innføringen av et kvalifikasjonsrammeverk. Det kom også forslag til konkrete endringer i læringsutbyttebeskrivelsene, og flere av disse er nå innarbeidet i rammeverket. Blant annet er antallet beskrivelser redusert, og det er forsøkt å heve nivået på kravene som blir stilt til kandidatene i hver syklus. Det har vært viktig for departementet å lage et rammeverk som tar hensyn til det mangfoldige studietilbudet i Norge, og det er lagt vekt på at rammeverket skal ha begreper og beskrivelser som kan passe både for profesjonsutdanningene, de mer teoretiske baserte akademiske utdanningene og de kunstfaglige utdanningene.

Det fastsatte kvalifikasjonsrammeverket er søkt tilpasset både det overordnede, europeiske kvalifikasjonsrammeverket for høyere utdanning i Bolognaprosessen og EUs kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (EQF).

Det er nå vedtatt at det også skal utarbeides et kvalifikasjonsrammeverk for fagskoleutdanninger i tråd med EQF. Det vil derfor på sikt være nødvendig å se de to kvalifikasjonsrammeverkene i sammenheng.

Som i rammeverket som ble sendt på høring, består det fastsatte kvalifikasjons-

Postadresse
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Kontoradresse
Akersg. 44

Telefon 22 24 90 90*
postmottak@kd.dep.no
www.kunnskapsdepartementet.no
Org no. 872 417 842

Universitets- og høyskoleavdelingen
Telefon 22 24 77 01
Telefaks 22 24 27 33

Saksbehandler
Karin-Elin Berg
22247442

rammeverket av kategoriene kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse. Det er videre delt inn i tre sykluser, der 1. syklus er bachelornivå, 2. syklus er masternivå og 3. syklus er ph.d.-nivå. Departementet registrerte at det i høringen var delte oppfatninger om kategorien "generell kompetanse". Det var også uenighet blant høringsinstansene om hvorvidt "holdninger" burde være en egen kategori. Departementet har derfor valgt å ta utgangspunkt i de vurderingene som arbeidsgruppa som utarbeidet utkastet til rammeverk, gjorde i sin rapport på dette punktet.

Hvilke kvalifikasjoner er omfattet?

Inntil videre er følgende kvalifikasjoner omfattet av rammeverket:

Grad	Omfang (år)	Nivå	Kval.type
Bachelor	3	1	1. syklus
Bachelor	4	1	1. syklus
Master	2	2	2. syklus
Master	5	2	2. syklus
Master i rettsvitenskap	5	2	2. syklus
Master	5,5	2	2. syklus
Cand.med.vet.	5,5 – 6	2	2. syklus
Cand.med.	6	2	2. syklus
Cand.psychol.	6	2	2. syklus
Cand.theol.	6	2	2. syklus
Ph.d.	3	3	3. syklus
Dr.philos.		3	3. syklus
Øvrig kvalifikasjon			
Diplom, kunstnerisk stipendprogram	3	3	3. syklus

For de resterende kvalifikasjonene som er hjemlet i universitets- og høyskoleloven, er det sendt et oppdragsbrev til Universitets- og høyskolerådet (UHR), der de er bedt om å vurdere hvorvidt det er behov for å utvikle egne læringsutbyttebeskrivelser for toårig høyskolekandidat, fireårig allmennlærerutdanning og faglærerutdanning, samt de masterutdanningene som har en varighet på 1–1,5 år.

Dersom det blir fastsatt et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for hele utdannings-systemet, kan det bli aktuelt å utvikle flere beskrivelser og plassere inn andre kvalifikasjoner enn dem som er hjemlet i universitets- og høyskoleloven. Dette kan for eksempel omfatte grader og yrkesutdanninger som ikke lenger kan tildeles (slik Irland har gjort), ulike spesialiseringer (som for medisinerere og odontologer) og videre-utdanninger som ikke fører fram til en grad. Om og eventuelt hvordan og når kvalifikasjonsrammeverket kan utvides, vil avhenge av løsningene som blir valgt for de

øvrige delene av utdanningssystemet. Det er nå ikke mulig å anslå tidsperspektivet for slike vurderinger.

Videre prosess

Som en følge av universitetenes og høyskolenes ønske om å kunne gjøre så mye som mulig av tilpasningen av fag- og studieplaner innenfor den vanlige syklusen for revidering, er det gitt frist frem til utgangen av 2012 med å ferdigstille dette arbeidet jf. framdriftsplanen i brev datert 17.11.2008. Denne fristen er også i tråd med den utsatte fristen for selvsertifisering av kvalifikasjonsrammeverket for høyere utdanning som nå er satt i Bolognaprosessen.

Departementet har bedt om at UHRs vurdering og eventuelle forslag til nye læringsutbyttebeskrivelser for de resterende kvalifikasjonene ferdigstilles innen utgangen av juni. Forslaget vil bli sendt på høring i sektoren høsten 2009, slik at eventuelt nye beskrivelser kan fastsettes ved årsskiftet. Når også eventuelle læringsutbyttebeskrivelser for de resterende kvalifikasjonene er fastsatt, vil det samlede kvalifikasjonsrammeverket for høyere utdanning bli forskriftsfestet.

Med hilsen

Toril Johansson (e.f.)
ekspedisjonssjef

Gro Beate Vige
fung. avdelingsdirektør

Vedlegg:

Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk

Adressater:

Universiteter og høyskoler (statlige og private)

Universitets- og høyskolerådet

Nettverk for private høyskoler

Forsvarets skolesenter

Politihøgskolen

NSU

StL

Kopi

NOKUT

HOD

SIU

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

I hht liste

2007/223-4
19/11-08
GCA SA

Deres ref

Vår ref
200805673-/HAK

Dato
17.11.2008

Framdriftsplan for fastsetting av nasjonalt rammeverk for kvalifikasjoner for høyere utdanning

Vi viser til vårt brev av 10. juli 2007 vedrørende forslag til nasjonalt rammeverk for kvalifikasjoner i høyere utdanning. Ved høringsfristens utløp kom det inn 62 høringsuttalelser fra universiteter, høyskoler, organisasjoner og andre berørte parter. Høringsinstansene var i hovedsak positive til innføringen av et kvalifikasjonsrammeverk. Høringsinstansene uttalte seg videre om forslaget til rammeverk, og det kom en rekke forslag til konkrete endringer i læringsutbyttebeskrivelsene. Blant annet ble det påpekt fra flere hold at beskrivelsene for 1. syklus (bachelornivå) har likhetstrekk med beskrivelser for videregående opplæring i Kunnskapsløftet.

Departementet bearbeider for tiden kvalifikasjonsrammeverket i lys av innspillene fra høringen. Vi tar sikte på å fastsette endelige læringsutbyttebeskrivelser for 1., 2. og 3. syklus i månedsskiftet januar/februar 2009. Samtidig vil det bli fastsatt hvilke kvalifikasjonstyper som omfattes av de tre nevnte syklusene, og for hvilke kvalifikasjonstyper det er behov for å fastsette andre læringsutbyttebeskrivelser (for eksempel for 2-årig høgskolekandidatgrad). For de kvalifikasjonstypene som ikke omfattes av 1., 2. og 3. syklus, vil departementet be Universitets- og høyskolerådet om å ta ansvar for å få utarbeidet forslag til læringsutbyttebeskrivelser. Slike forslag til beskrivelser bør ferdigstilles i løpet av vårsemesteret 2009, slik at de kan sendes på høring høsten 2009 og fastsettes innen utgangen av året.

Flere av høringsinstansene pekte på behovet for å vurdere om de nasjonale rammeplanene er i samsvar med kvalifikasjonsrammeverket. Denne vurderingen bør også være ferdig i løpet av vårsemesteret 2009. Vi kommer tilbake til framgangsmåte

Postadresse

Kontoradresse

Telefon 22 24 90 90*
postmottak@kd.dep.no
www.kunnskapsdepartementet.no
Org no. 872 417 842

Saksbehandler
Hanne Krogh
22 24 77 15

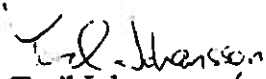
ved fastsetting av læringsutbyttebeskrivelsene tidlig i 2009.

Framdriftsplanen innebærer at de fleste kvalifikasjonstyper er fastsatt i starten av 2009, og de resterende i løpet av 2009. Nye studier som institusjonene etablerer etter fastsetting av rammeverket, skal være i overensstemmelse med rammeverket. Ved **utgangen av 2012** skal alle studie- og fagplaner være i samsvar med kvalifikasjonsrammeverket.

Som følge av forpliktelsene i Bolognaprosessen, skal Norge foreta en selvsertifisering av om det nasjonale rammeverket er i overensstemmelse med det europeiske. En forutsetning for å gjennomføre selvsertifiseringen er at institusjonene har implementert rammeverket. Selvsertifiseringen er derfor planlagt gjennomført i **2013**.

Departementet har ved flere anledninger signalisert forventninger om at institusjonene allerede nå tar hensyn til forslaget til kvalifikasjonsrammeverk i sitt studie- og fagplansarbeid. Mange institusjoner har kommet langt i å formulere studentenes læringsutbytte i form av sluttkompetanse, og har erfaringer med hvordan dette kan gjøres mest hensiktsmessig. Departementet vil oppfordre til spredning av god praksis på feltet og håper institusjonene finner egnede fora for samarbeid om dette.

Med hilsen

Toril Johansson (e.f.)
ekspedisjonssjef

Gro Beate Vige
ung. avdelingsdirektør

Adressater:

Universiteter og høyskoler (statlige og private)
Universitets- og høyskolerådet
Nettverk for private høyskoler
Forsvarets skolesenter
Politihøgskolen
NSU
StL

Kopi
NOKUT